

POLSKO-NIEMIECKIE SYMPOZJUM NAUKOWE

pod tytułem:

„Człowiek i środowisko w erze przedindustrialnej po obu stronach Odry”

(Man and environment in the preindustrial era on both sides
of the Odra River)

Poznań – Ostrów Lednicki, 26-28 maja 2011

organizatorzy symposium:

Wydział Biologii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Ogród Botaniczny UAM w Poznaniu, Wydział Historyczny UAM w Poznaniu
Deutsches Archäologisches Institut, Berlin
Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und
Archäologisches Landesmuseum, Zossen OT Wünsdorf
Stowarzyszenie Archeologii Środowiskowej oraz Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Projekt wspierany finansowo przez
Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej
(Gefördert aus Mitteln der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit)

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Celem symposium jest wymiana doświadczeń pomiędzy naukowcami polskimi i niemieckimi w zakresie badań, dotyczących wpływu człowieka na środowisko w okresie przedindustrialnym na terenie Europy Środkowej. Interdyscyplinarny charakter przedsięwzięcia umożliwi naukowcom reprezentującym różne dziedziny wiedzy takie jak: antropologia, paleobotanika, botanika, archeozoologia, archeologia i geomorfologia na poznanie warsztatu badawczego innych dyscyplin. Ze względu na podobieństwo mechanizmów przekształceń środowiska spowodowanych przez człowieka po obu stronach Odry, koniecznym wydaje się porównanie wniosków i metodologii badań naukowców polskich i niemieckich zajmujących się tą problematyką. Potencjał poznawczy, jaki tkwi w skoordynowanej działalności naukowej i więzi między wymienionymi dziedzinami wiedzy powinny zaowocować współpracą międzynarodową i interdyscyplinarną. Zaproszeni wykładowcy niemieccy i polscy omówią swoje studia i odkrycia, które opisują antropogeniczne przemiany środowiska naturalnego na terenie Brandenburgii i Wielkopolski w długiej perspektywie czasowej od epoki neolitu do okresu wczesnohistorycznego. Poddane analizie zostaną archeologiczne i przyrodnicze aspekty uprawy roli, gospodarki drewnem, myślistwa i rybołówstwa. Spotkanie będzie podsumowaniem sześciomiesięcznego prezentowania wystawy pt. „Uprawa, flisactwo, myślistwo. Odżywianie i gospodarka drewnem w Berlinie i Brandenburgii w okresie przedindustrialnym”, która powstała w wyniku współpracy pomiędzy kilkunastoma instytucjami niemieckimi i polskimi i obecnie znajduje się w Ogrodzie Botanicznym UAM. Symposium planowane jest jako dwuczęściowe – obejmujące sesje referatowe (w tym prezentacje posterowe) oraz wycieczkę terenową na Ostrowie Lednickim (Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy). Językiem konferencyjnym jest język angielski.

Zapraszamy serdecznie Państwa do uczestnictwa i prezentacji posterowych podczas symposium oraz na wspólną wyprawę na Ostrów Lednicki.

Komitet organizacyjny

Dr Justyna Wiland-Szymańska

Dr Zbigniew Celka

Dr Alicja Kolasińska

Dr Wanda Wójtowicz

Mgr inż. Michał Roszyk

Komitet naukowy

Prof. dr hab. Bogdan Jackowiak

Prof. UAM dr hab. Hanna Kóčka-Krenz

Prof. Dr. Norbert Benecke

Prof. dr hab. Janusz Czebreszuk

Prof. dr hab. Andrzej Wyrwa

Dr hab. Mirosław Makohonienko

Dr Susanne Jahns

Program sympozjum:

Czwartek 26 maja 2011, Ogród Botaniczny UAM

- 16.00 – 16.30 Uroczyste otwarcie sympozjum.
Wystąpienie Dziekana Wydziału Biologii **Prof. dr hab. Bogdana Jackowiaka**
oraz Dziekana Wydziału Historycznego **Prof. UAM dr hab. Hanny Kóčka-Krenz**
- 16.30 – 17.00 **Prof. Dr. Norbert Benecke**
Animal husbandry, hunting and fishing in the medieval towns Berlin-Cölln and
Berlin-Köpenick
- 17.00 – 17.30 **Prof. dr hab. Janusz Czebreszuk**
Polish-German project of excavation in Bruszczewo, near Śmigiel.
Man - environment interactions
- 17.30 – 18.00 Zwiedzanie wystawy „**Uprawa, flisactwo, myślistwo. Odżywianie i gospodarka
drewnem w Berlinie i Brandenburgii w okresie przedindustrialnym**”

Piątek 27 maja 2011, Collegium Biologicum UAM

SESJA 1: **Environmental changes and human activity on the both sides of Odra River in the Holocene – a palaeoecological perspective**

- 9:00 – 9:30 **The Holocene development of woodland in Brandenburg with special
focus on the Iron Age**
Susanne JAHNS
- 9:30 – 10:00 **New data on Holocene environmental changes and settlement activity in
Wolin Island**
Małgorzata LATAŁOWA, Anna PĘDZISZEWSKA, Kamila MIANOWICZ
- 10:00 – 10:30 **The Holocene human impact phases in the Pyrzyce region – results of
pollen analysis**
Karolina BRZOZOWSKA, Małgorzata LATAŁOWA, Ryszard K. BORÓWKA
- 10:30 – 11:00 **Traces of man’s activity reflected in pollen diagrams of Western
Wielkopolska**
Iwona OKUNIEWSKA-NOWACZYK
- 11:00 – 11:30 Przerwa kawowa

SESJA 2: **Plants and animals in the medieval economy on the both sides of Odra River**

- 11:30 – 12:00 **First insights into medieval horticulture in Berlin – Botanical remains from a 13th century monastery cesspit**
Reinder NEEF & Michèle DINIES
- 12:00 – 12:30 **Macrobotanical studies on crops and wild plants from the Slavic castle of Lenzen, River Elbe floodplain (Brandenburg)**
Hans-Peter STIKA
- 12:30 – 13:00 **Pictures, animals and plants – Medieval artwork as a historical source**
Christof KRAUSKOPF
- 13:00 – 14:00 Przerwa obiadowa

SESJA 3: **Animal husbandry in medieval period – archaeozoological approach**

- 14:00 – 14:30 **Animal husbandry and hunting in medieval sites of Brandenburg**
Susanne HANIK
- 14:30 – 15:00 **Food economy of the Slavic castle Berlin-Spandau – new archaeozoological data**
Peggy MORGENSTERN
- 15:00 – 15:30 **Man and environment in the Polish Lowland in the light of archaeozoological studies**
Daniel MAKOWIECKI
- 15:30 – 16:00 Przerwa kawowa

SESJA 4: **Medieval human populations – paleoanthropological evidences**

- 16:00 – 16:30 **The palaeopathology of human populations from medieval times – an overview**
Julia GRESKY
- 16:30 – 17:00 **Biological status of children in medieval human populations from Central Europe**
Marta KRENZ-NIEDBAŁA
- 17.00 – 18.30 SESJA POSTEROWA

Sobota 28 maja 2011, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

8:00 – wyjazd na Lednicę

9:00 – 14:00 – Przywitanie gości przez Dyrektora Muzeum **Prof. dr hab. Andrzeja Wyrwę**,
zwiedzanie Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy oraz prezentacje referatowe:

Places of ancient settlements as study sites for a botanist

Zbigniew CELKA

History of hornbeam forests and development of cultural landscape in Great Poland from the Bronze Age to modern times

Mirosław MAKOHONIENKO

Podsumowanie obrad

14:00 – 15:00 obiad

15:00 – wyjazd do Poznania

16:00 – przyjazd do Poznania na dworzec PKP

Koszty uczestnictwa w sympozjum:

Koszt wpisowego wynosi 80 PLN

Organizatorzy pokrywają koszty wycieczki na Lednicę.

Noclegi i wyżywienie:

Organizatorzy nie zapewniają zakwaterowania i wyżywienia w dniach Sympozjum.

Kartę zgłoszeniową prosimy wysłać do 10 maja br. na adres
dr Alicji Kolasińskiej: alicjak@amu.edu.pl
telefon. 61 - 829 2005

Lista autorów referatów zamawianych:

Prof. Dr. Norbert BENECKE

Deutsches Archäologisches Institut, Referat Naturwissenschaften, Berlin

Mgr Karolina BRZOZOWSKA

Zakład Geologii i Paleogeografii, Instytut Nauk o Morzu, Uniwersytet Szczeciński

Prof. dr hab. Ryszard K. BORÓWKA

Zakład Geologii i Paleogeografii, Instytut Nauk o Morzu, Uniwersytet Szczeciński

Dr Zbigniew CELKA

Zakład Taksonomii Roślin, Instytut Biologii Środowiska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Janusz CZEBRESZUK

Instytut Prahistorii, Wydział Historyczny Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Michèle DINIES, M.A.

Deutsches Archäologisches Institut, Referat Naturwissenschaften, Berlin

Dr. Julia GRESKY

Deutsches Archäologisches Institut, Referat Naturwissenschaften, Berlin

Dr. Susanne HANIK

Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum,
Zossen OT Wünsdorf

Dr. Susanne JAHNS

Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum,
Zossen OT Wünsdorf

Dr. Christof KRAUSKOPF

Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum,
Zossen OT Wünsdorf

Dr Marta KRENZ- NIEDBAŁA

Zakład Biologii Ewolucyjnej Człowieka, Instytut Antropologii, Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Małgorzata LATAŁOWA

Pracownia Paleoekologii i Archeobotaniki, Katedra Ekologii Roślin, Uniwersytet Gdański

Dr hab. Mirosław MAKOHONIENKO

Zakład Geologii i Paleogeografii Czwartorzędu, Instytut Geoekologii i Geoinformacji, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. UMK dr hab. Daniel MAKOWIECKI

Instytut Archeologii, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Mgr Kamila MIANOWICZ

Zakład Geologii i Paleogeografii, Instytut Nauk o Morzu, Uniwersytet Szczeciński

Peggy MORGENSTERN, M.A.

Deutsches Archäologisches Institut, Referat Naturwissenschaften, Berlin

Dr. Reinder NEEF

Deutsches Archäologisches Institut, Referat Naturwissenschaften, Berlin

Dr Iwona OKUNIEWSKA-NOWACZYK

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Poznaniu

Mgr Anna PEŃDZISZEWSKA

Pracownia Paleoekologii i Archeobotaniki, Katedra Ekologii Roślin

Uniwersytet Gdański

Dr. Hans-Peter STIKA

Brandenburgisches Landesamt für Denkmalpflege und Archäologisches Landesmuseum,

Zossen OT Wünsdorf